

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณลักษณะงาน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว
ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง กับสุขภาวะทางจิตของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลปิยะเวท

Relationship perceived job characteristics, the extrovert
personality trait, locus of control, and the psychological well-
being of selected registered nurses at Piyavate Hospital

สุดามาต บุญวรรณ* และ ดร.รังสิมา หอมเศรษฐี**

Sudamas Boonwan and Dr. Rungsima Homsettee

ดร.อุมาภรณ์ สุขารมณี*** และ ผศ.ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง****

Dr.Umaporn Sucaromana and Asst. Prof. Dr.Monthira Jarupeng

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาาระดับการรับรู้คุณลักษณะงาน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง และสุขภาวะทางจิตของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลปิยะเวท 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณลักษณะงาน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง กับสุขภาวะทางจิตของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลปิยะเวท และ 3) ศึกษาสมการทำนายสุขภาวะทางจิตของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลปิยะเวท โดยมี การรับรู้คุณลักษณะงาน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง เป็นตัวทำนาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลปิยะเวท จำนวน 110 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามวัดสุขภาวะทางจิต แบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะงาน แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพแบบแสดงตัว แบบสอบถามวัดความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Student-Master of Science (Psychology), Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Advisor-Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

*** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Co Advisor-Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

**** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Co Advisor-Faculty of Education, Srinakharinwirot University

ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ โดยวิธีการเพิ่มตัวแปร

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) การรับรู้คุณลักษณะงาน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์กับ สุขภาวะทางจิตของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลปิยะเวท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การรับรู้คุณลักษณะงาน เป็นตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายสุขภาวะทางจิตของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลปิยะเวท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายสุขภาวะทางจิตได้ร้อยละ 24.90

คำสำคัญ : การรับรู้คุณลักษณะงาน/ บุคลิกภาพแบบแสดงตัว/ ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง/ สุขภาวะทางจิต

Abstract

In this thesis, the researcher examines 1) perceived job characteristics, the extrovert personality trait, locus of control, and the psychological well-being of selected registered nurses at Piyavate Hospital. The researcher also studies 2) the relationships between perceived job characteristics, the extrovert personality trait, locus of control, and the psychological well-being of these nurses. Finally, furthermore, the researcher frames 3) a predictive equation governing the psychological well-being of these nurses with perceived job characteristics, the extrovert personality trait, and locus of control as predictors. The sample population consisted of 110 registered nurses at Piyavate Hospital. The research instruments consisted of a questionnaire eliciting demographical characteristics data, a questionnaire used to measure psychological well-being, a questionnaire appertaining to perceived job characteristics, a questionnaire measuring the extrovert personality trait, and a questionnaire involving locus of control. Using techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of percentage, mean (M), and standard deviation (S.D.) Pearson's product moment correlation coefficient (PPMCC) method and multiple regression analysis (MRA) - involving successive applications of the forward selection technique - were also employed by the researcher.

Findings are as follows: 1. Perceived job characteristics, the extrovert personality trait, and locus of control were found to be correlated with the psychological well-being of the nurses at the statistically significant level of .05.

2. The variable of perceived job characteristics was the only variable that was predictive of the psychological well-being of the nurses at the statistically

significant level of .05. The prediction of psychological well-being was determined to hold at 24.9 percent.

Keywords: Job Characteristics/ the Extrovert Personality Trait/ Locus of Control/
Psychological Well-Being

บทนำ

ปัจจุบันองค์การสุขภาพเป็นองค์การหนึ่งที่ได้รับผลกระทบเรื่องบุคลากร จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสุขภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ ของกระทรวงสาธารณสุข และการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ตั้งแต่ปี 2558 ซึ่งอาจมีการเคลื่อนย้ายแรงงานไทยไปต่างประเทศ ที่มีค่าจ้างแรงงานที่สูงกว่าโดยเฉพาะบุคลากรด้านสุขภาพซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในระบบสุขภาพ ดังนั้นทรัพยากรที่มีความสำคัญวิชาชีพหนึ่งในองค์การสุขภาพทั้งในโรงพยาบาลของภาครัฐและภาคเอกชน นั่นคือพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งควรได้รับการดูแลอย่างจริงจัง เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่กำลังขาดแคลนในปัจจุบัน และเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีจำนวนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับวิชาชีพอื่น ๆ ในโรงพยาบาล พยาบาลวิชาชีพจึงต้องมีความรับผิดชอบ กล้าแสดงความคิดเห็น สามารถควบคุมอารมณ์ มีความระมัดระวังในการปฏิบัติงาน (สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล, 2547)

โรงพยาบาลปิยะเวท เป็นโรงพยาบาลเอกชนชั้นนำ ระดับอินเตอร์เนชั่นแนล ผ่านการรับรองมาตรฐานโรงพยาบาล (HA: Hospital Accreditation) และการรับรองคุณภาพการบริการทางการแพทย์และการบริการด้วยมาตรฐานสากล (JCI : The Joint Commission International) มีความพร้อมทางด้าน เทคโนโลยีทางการแพทย์ และมีแนวโน้มขยายการให้บริการมากขึ้นในอนาคต โดยมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี การบริหาร นวัตกรรมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยการขยายตัวขององค์การสุขภาพภายนอก และโรงพยาบาลปิยะเวทนั้น ทำให้พบปัญหาในเรื่องการลาออก และการขาดแคลนบุคลากรในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ดังนั้นสภาวะทางจิตใจของพยาบาลวิชาชีพ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก

Ryff and Singer (1996) กล่าวว่า สุขภาวะทางจิตตั้งอยู่บนพื้นฐานของจิตวิทยาเชิงบวก ประกอบด้วย คุณลักษณะทางจิตด้านบวก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การยอมรับในตน ความเป็นตัวเอง การมีความองอกงามในตน การมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม และการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ซึ่ง Ryff and Singer เชื่อว่า ผู้ที่มีคะแนนในองค์ประกอบเหล่านี้สูง จะเป็นผู้ที่มีสุขภาวะทางจิตที่ดี ซึ่งผลจากการมีสุขภาวะทางจิตที่ดีจะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการทำงาน จากการศึกษา พบว่าสุขภาวะทางจิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพ และคุณภาพชีวิตในการทำงานเพื่อเพิ่มความสุขหรือการมีสุขภาวะทางจิตที่ดี นักจิตวิทยาจึงแสวงหาแนวทางต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางจิต ที่ผ่านมาการศึกษาด้านสุขภาวะทางจิตจึงได้รับความสนใจมากขึ้นจากนักวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งต่างพยายามศึกษาถึงสาเหตุหรือปัจจัย ที่ส่งผลต่อสุขภาวะทางจิตของบุคคล

โดย Wright and Bonett (2007) ศึกษาสภาวะทางจิต และได้กล่าวไว้ว่า สภาวะทางจิตเป็นตัวแปรที่จะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรในสาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ เพราะสภาวะทางจิตจะเป็นสิ่งที่ทำให้พนักงานมีความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในเชิงแข่งขันทางทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น เพราะสภาวะทางจิตเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการทำงานของจิตใจที่มีประสิทธิภาพโดยรวมของบุคคลซึ่งจะทำให้มีความพร้อม มีประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้นด้วย

การรับรู้คุณลักษณะงานเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงาน และส่งผลต่อสภาวะทางจิต เนื่องจากคุณลักษณะงานเป็นปัจจัยจากสิ่งแวดล้อม ที่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดในการทำงาน และจากการวิจัย Xie (1992) พบว่า คุณลักษณะงานมีความสัมพันธ์กับความเครียดในการทำงาน และสามารถพยากรณ์ความเครียดในการทำงานได้ ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาโดยใช้รูปแบบคุณลักษณะงานที่สำคัญของงาน 5 ประการ ของ Hackman and Oldham (1980) ที่ประกอบด้วย ความหลากหลายของทักษะงาน ความชัดเจนของงาน ความสำคัญของงาน ความมีอิสระในงาน และข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งลักษณะทั้ง 5 ประการนี้จะส่งผลต่อสภาวะทางจิตวิทยา เกิดผลลัพธ์ทั้งต่อตัวพยาบาล และประสิทธิภาพของงาน ดังนั้น ทฤษฎีคุณลักษณะของงานจึงเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงาน และส่งผลต่อความผูกพันในงาน เนื่องจากตัวงานจะเป็นเสมือนตัวเชื่อมโยงระหว่างพยาบาล และองค์การ กรณีที่องค์การมีการออกแบบงานที่เหมาะสม ย่อมส่งผลให้พยาบาลเกิดแรงจูงใจในการทำงาน รู้สึกพึงพอใจ ตลอดจนมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ (สุภาพร เหมือนละม้าย, 2555) ดังนั้นเมื่อพยาบาลเกิดความพึงพอใจในงานที่ตนเองทำ จึงทำงานอย่างมีความสุข

บุคลิกภาพเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สามารถทำนายประสิทธิภาพในการทำงาน และความสุขในการทำงาน ผู้วิจัยเลือกศึกษาบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบเพราะมีการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงาน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง การตัดสินใจในงานดี การสื่อสารมีประสิทธิภาพ เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ผลงานออกมาดี เกิดความสำเร็จและพึงพอใจในงาน (Furnham and Cheng, 2003) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของหลาย ๆ ท่านเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมแบบแสดงตัวซึ่งมีความสัมพันธ์กับความสุข เช่น Costa and McCrae (2000) และ Diener และคนอื่น ๆ (1985) พบว่า บุคคลที่มีลักษณะแบบแสดงตัวจะมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับความสุข จากปัจจัยภายในที่สำคัญ ซึ่งสามารถพยากรณ์ถึงความสุขส่วนบุคคล และความสุขในอนาคต นักวิจัยหลายท่านกล่าวว่า ความสุขไม่ได้ขึ้นกับปัจจัยภายนอก แต่ขึ้นกับปัจจัยภายในมากกว่า ดังนั้นพยาบาลที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวสูงจะชอบมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น กระตือรือร้น มีความยืดหยุ่น มั่นใจในตนเอง มักจะเสนอตัวช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน ส่งผลให้มีสภาวะทางจิตที่ดีด้วยเช่นกัน

นอกเหนือจากการรับรู้ทั้งสองด้านที่กล่าวมาแล้วนั้นอีกองค์ประกอบหนึ่งส่งผลหรือเชื่อมโยงกับสภาวะทางจิตที่ดีของพยาบาลด้วยเช่นกัน นั่นคือความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง จากการศึกษาของ Compton (2005) พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ความสุขของประชากรในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมตะวันตกได้แก่ การรับรู้ถึงอำนาจการควบคุม การมี

พฤติกรรมแบบแสดงตัว การมองโลกในแง่ดี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น และการเข้าใจความหมายของและมีความหวังในชีวิต ซึ่งอธิบายว่าการเข้าใจและการรับรู้ถึงอำนาจการควบคุม คือความเชื่อที่มีบางสิ่งที่คุณควบคุมชีวิตได้ ซึ่งอำนาจการควบคุมตนเองเกิดขึ้นจากภายในและต่อเนื่องสู่การแสดงออกภายนอก จะมีลักษณะนิสัยมากกว่าบุคคลที่มีความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองมาจากปัจจัยภายนอก หรือเป็นเพราะโชคชะตา

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณลักษณะงาน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง กับสุขภาวะทางจิต และศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายสุขภาวะทางจิต โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาที่พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลปิยะเวท เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพมีสุขภาวะทางจิตที่ดีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร ลดปัญหาการขาดแคลนพยาบาลวิชาชีพ เป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพ และเข้มแข็ง สามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นให้ได้ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการรับรู้คุณลักษณะงาน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง และสุขภาวะทางจิตของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลปิยะเวท
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณลักษณะงาน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง กับ สุขภาวะทางจิตของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลปิยะเวท
3. ศึกษาสมการทำนายสุขภาวะทางจิตของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลปิยะเวท โดยมีการรับรู้คุณลักษณะงาน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง เป็นตัวทำนายอย่างน้อย 1 ตัวแปร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation research) โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือพยาบาลวิชาชีพวิชาชีพของโรงพยาบาลปิยะเวท จำนวน 132 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คน และผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยแบบวัดทั้งหมด 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย คำถามที่เกี่ยวกับลักษณะบุคคลทั้งหมด 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน ระดับตำแหน่งงาน และสถานที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้คุณลักษณะงาน ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 12 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .910

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .789

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .886

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามสุขภาวะทางจิต ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .909

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลปิยะเวท จำนวน 110 ชุด ได้รับแบบสอบถามที่มีลักษณะสมบูรณ์ตอบครบถ้วน กลับคืนมา 110 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อคำนวณหา ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแปรที่ศึกษา และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ rxy ของเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ด้วยการคัดเลือกตัวแปรโดยวิธีเพิ่มตัวแปร (Forward selection)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลปิยะเวท ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี สถานภาพโสด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุการทำงานระหว่าง 1-5 ปี และเป็นพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ โดยปฏิบัติงาน ในกลุ่มงานผู้ป่วยนอก

2. กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพของโรงพยาบาลปิยะเวท ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 110 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยของสุขภาวะทางจิตโดยรวมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้คุณลักษณะงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีระดับบุคลิกภาพแบบแสดงตัว โดยรวมอยู่ในระดับสูง และมีระดับความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาวะทางจิต การรับรู้คุณลักษณะงาน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง พบว่า ทุกตัวแปรที่ทำการศึกษา ในครั้งนี้ มีความสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

4. การรับรู้คุณลักษณะงาน เป็นตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายสุขภาวะทางจิตของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลปิยะเวท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถทำนายสุขภาวะทางจิตได้ร้อยละ 24.90 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณลักษณะงาน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองกับสุขภาวะทางจิตของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลปิยะเวท สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การรับรู้คุณลักษณะงานมีความสัมพันธ์ กับสุขภาวะทางจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากว่าลักษณะงานของพยาบาลเป็นงานที่ทำทนายและที่สำคัญต้องใช้ความรับผิดชอบสูงมากเพราะส่งผลต่อชีวิต และความปลอดภัยของผู้ป่วย ช่วยให้ผู้ป่วยพ้นจากภาวะวิกฤตของชีวิต ย่อมทำให้พยาบาลวิชาชีพรู้สึกให้ความสำคัญกับงานของตนเองและรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานสูง ซึ่งลักษณะงานของพยาบาลเป็นลักษณะเฉพาะของงานที่แตกต่างไปจากงานอื่น ๆ ต้องใช้ทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญและความสามารถหลากหลาย ทั้งนี้ในการดูแลผู้ป่วย พยาบาล ต้องมีการวางแผนการรักษาร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพ รวมถึงผู้ป่วยและญาติ ที่ต้องอาศัยความร่วมมือและสัมพันธ์ภาพที่ดีของทีมบุคลากรทางการแพทย์กับผู้ป่วยและญาติ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้คือผู้ป่วยอาการดีขึ้นจากอาการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยจากโรคที่เป็นอยู่ พยาบาลมีความสุขในการปฏิบัติงาน ส่งผลถึงสุขภาวะทางจิตที่ดีของพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ หัตทยา ศรีวงษ์ (2554) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงาน กับความสุขในการทำงานของพยาบาลหน่วยงานอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชนในเขตภาคกลาง พบว่า ลักษณะงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. บุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยบุคลิกภาพแบบแสดงตัวสูงมีความสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิต ส่วนบุคลิกภาพแบบแสดงตัวต่ำ ไม่มีความสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิต ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลที่จะมาเป็นอาชีพพยาบาลจะมีลักษณะบุคลิกภาพแบบแสดงตัวเป็นส่วนใหญ่เพราะลักษณะงานจะต้องติดต่อกับผู้อื่น เป็นบุคคลที่สนใจสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวและสิ่งต่าง ๆ ภายในตัวบุคคลอื่น เป็นบุคคลที่อบอุ่น เป็นมิตร อารมณ์แจ่มใส ชอบเข้าสังคม กล้าแสดงออก กระตือรือร้น มองโลกในแง่ดี ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า พยาบาลที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวสูงนั้น จะชอบมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น กระตือรือร้น มีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็นและการเสนอตัวช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน ทีมสหสาขาวิชาชีพ ผู้รับบริการ ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นโอกาสหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในงาน ทำให้ รู้สึกมีความสุขที่ได้ปฏิบัติงาน ส่งผลถึงสุขภาวะทางจิตที่ดีของพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพันธ์ สอนสุทธิ (2552) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ คุณค่าในตน กับความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลิกภาพเปิดเผยแสดงตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยความเชื่ออำนาจควบคุมภายในตนมีความสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิต ทั้งนี้เนื่องจากว่า พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลปิยะเวทที่มีความเชื่ออำนาจควบคุมภายในตนจะเป็นบุคคลที่สามารถควบคุมชีวิตตนเองได้ ตัดสินใจได้ดี รับผิดชอบต่อตนเอง สามารถคิดค้นหาสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพราะเชื่อว่าการกระทำของตนเอง

สามารถควบคุมชะตาชีวิตของตนเองได้ และควบคุมการปฏิบัติงานในวิชาชีพของตนเองได้เป็นอย่างดี มีมนุษยสัมพันธ์ ทำให้มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน ซึ่งทำให้สามารถปรับตัวเองให้ทำงานกับผู้ร่วมงานในทีม ทำให้ทำหน้าที่ในการดูแลคนไข้ ซึ่งมีความหลากหลาย ทั้งเรื่องอายุ เชื้อชาติ ศาสนา ผู้ป่วยได้รับการดูแลเป็นอย่างดี ผลการ รักษาออกมาในแนวทางที่ดี ทำให้พยาบาลผู้ที่ให้การดูแลรู้สึกดี มีความสุข พึงพอใจส่งผลถึงสุขภาวะทางจิตที่ดีของพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการของ Glazer, Stetz, and Izso (2004) ในโรงพยาบาล 19 แห่ง ในประเทศ อิตาลี อิตาลี สหราชอาณาจักร อิสราเอล และสหรัฐอเมริกาที่พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่าง ความเชื่ออำนาจนอกตนของพยาบาลกับความเครียดในงาน ซึ่งความเหนื่อยหน่ายในงาน และความเครียดในการทำงานเป็นมิติที่ตรงข้าม กับสุขภาวะทางจิตที่ดี

4. การรับรู้คุณลักษณะงาน เป็นตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายสุขภาวะทางจิตของ พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลปิยะเวท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถทำนาย สุขภาวะทางจิตได้ร้อยละ 24.90 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พยาบาลวิชาชีพ มีความรู้สึกเกี่ยวกับคุณลักษณะงานว่าเป็นงานที่มีความหลากหลาย มีความเป็นอิสระในการ ทำงานสูง ต้องมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นในการทำงานสูงเนื่อง จากต้องใช้กระบวนการพยาบาล เพื่อวางแผนและให้บริการเป็นองค์รวม เป็นลักษณะงานที่ต้องใช้ ใช้ความรู้เฉพาะทางด้าน การพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ หัตยา ศรีวงษ์ (2554) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะงาน กับความสุขในการทำงานของพยาบาลหน่วยงานอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชน ในเขตภาคกลาง ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขในการทำงาน ของพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถพยากรณ์ความสุขในการทำงาน ของพยาบาลหน่วยงานฉุกเฉินโรงพยาบาลชุมชนในเขตภาคกลาง ได้ร้อยละ 42.20

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลวิชาชีพมีสุขภาวะทางจิตอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ผู้บริหาร ควรส่งเสริมและรักษาระดับสุขภาวะทางจิตของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งอยู่ในระดับสูงอยู่แล้วให้สูง ยิ่งขึ้นไปอย่างต่อเนื่องโดยเน้นค่านิยมของการให้แรงเสริมทางบวก เช่น การชมเชยซึ่งกันและกัน ประกาศเกียรติคุณหรือผลงาน เพื่อเป็นกำลังใจ และองค์การควรสนับสนุนกิจกรรมระหว่าง พนักงาน กับหัวหน้างานเพิ่มขึ้น เพื่อเพิ่มความสุข และสัมพันธภาพที่ดีในการทำงาน โดยอาจจะ ออกมาในรูปแบบของการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ เช่น การแข่งขันกีฬาภายในองค์กร หรือ การจัด กิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อส่งเสริมเรื่องสัมพันธภาพที่ดีในองค์กร และช่วยให้พนักงานตระหนักถึง ความสามัคคีระหว่างเพื่อนร่วมงาน ทีมสหสาขาวิชาชีพ ผู้บังคับบัญชา ให้มากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้คุณลักษณะงานมีความสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิต และเป็น ตัวแปรเพียงตัวเดียวที่มีอำนาจในการทำนายสุขภาวะทางจิต ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มี ระบบการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนงานตามหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้มีการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มีความหลากหลาย ส่งเสริมให้มีอิสระในการคิด และตัดสินใจ และวางแผนการทำงานด้วยตนเอง เพิ่มระดับความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ มีการปรับเปลี่ยน

ตำแหน่ง หรือให้รางวัล กับบุคคลที่มีผลงานดี เพื่อช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น

3. ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลวิชาชีพ มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวในระดับสูง และบุคลิกภาพแบบแสดงตัวสูงมีความสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิต ผู้บริหารและฝ่ายทรัพยากรมนุษย์สามารถนำข้อมูลนี้ไปพัฒนาเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคลากรได้โดยพิจารณาคัดเลือกพยาบาลวิชาชีพที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวสูง เพื่อให้ได้พยาบาลวิชาชีพที่มีสุขภาวะทางจิตที่ดีส่งผลให้ได้พยาบาลวิชาชีพที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการเข้ามาทำงานในองค์กรมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ศิริพันธ์ สอนสุทธิ. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล บุคลิกภาพ คุณค่าในตนกับความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลรัฐในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล. (2547). รายงานประจำปี 2547. นนทบุรี.

สุภาพร เหมือนละม้าย. (2555). การรับรู้ความสามารถของตนเอง คุณลักษณะงานบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อความผูกพันในงานของพยาบาลวิชาชีพของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

หัตถยา ศรีวงษ์. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงาน ความสามารถในการทำงาน และบรรยากาศองค์การกับความสุขในการทำงานของพยาบาลหน่วยงานอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชนในเขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

Compton, W. C. (2005). *Introduction to positive psychology*. Belmont, CA: Wadsworth.

Costa, P. T., Jr., & McCrae, R. R. (2000). *Revised NEO personality (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor for Inventory (NEO-FFI) professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). "The satisfaction with life scale." *Journal of Personality Assessment*, 49, 71-75.

Furnham, A., & Cheng, H. (2003). "Personality, peer relation, and self-confidence as predictor of happiness and loneliness." *Journal of Adolescence*, 25, 327-339.

Glazer, S., Stetz, T., & Izso, L. (2004). Effects of personality on subjective job stress: A cultural analysis. *Personality and Individual Differences*, 37, 645-658.

Hackman, J. R., & Oldham, G. R. (1980). *Work redesign*. Boston: Addison-Wesley.

- Ryff, C. D., & Singer, B. H. (1996). "Psychological well-being: Meaning, measurement, and implications for psychotherapy research." **Psych other Psychoses**, 65(1), 14-23.
- Wright, T. A., & Bonett, D. G. (2007). "Job satisfaction and psychological well-being as no additive predictors of workplace turnover." **Journal of Management**, 33(2), 141-160.
- Xie, J. L., (1992). "Moderating and mediating effects in job design." **Journal of Management**, 18(4), 657-676.